

Prædiken juledag 2021

Først en lille faktaboks:

I juledags evangelium, kan man både oversætte Ordet med "det" eller med "Han" i de første 9 vers. I den autoriserede oversættelse fra 1948 brugte man "det", for at understrege, at Ordet kan betyde Guds indsigt og skaber-ord. Men i 1992 valgte man oversættelsen "Han", for at understrege, at det handler om Kristus Jesus. Der er lige gode argumenter for begge oversættelser. Jeg vælger i år den, der har med "guds indsigt" at gøre.

Evangelium: Johannes, 1,1-14: om at dvæle

I dag vil jeg tale om det, at noget tager tid.

Og at vi skal give os tid til, at noget tager tid.

For Johannes har helt tydeligt en tanke om, at der er gået lang, lang, lang tid, før tiden var moden til, at der kunne komme et menneske som Jesus.

Eller omvendt ku' man næsten sige: før vi var klar til, at gud kunne være *andet end* en almægtig, lunefuld og fjern gud bag himlens sol. Der skulle åbenbart gå lang tid, før vi kunne sige: "det vi kalder gud, må være som dette menneske, Jesus: Elskende, tilgivende, sårbar; én man slår ihjel, uden at kunne tage livet af ham."

Det er den *langsomme* begyndelse: "i begyndelsen var... Ordet... og Ordet var hos gud... og Ordet var gud. Det var i begyndelsen hos Gud", der sætter os ind i en slags dvælen.

Vi får lov til at dvæle længe, inden, - først Johannes bliver nævnt og så til sidst: at guds ord fik krop og blev kød i mennesket Jesus.

Den lange dvælen: "i begyndelsen var" kaster os ind i tanker om en begyndelse engang; om en begyndelse, der fortaber sig i tågerne engang ved kosmos' begyndelse. Det er gådefuldt, det er ufatteligt – men vi kan faktisk genkende vores egen nutidige viden om, hvordan kosmos engang tog form for milliarder af år siden. Og at det tog mange, mange millioner år, bare på jorden, før der kom et slags liv her, - og hvordan det liv så har udviklet sig og stadig gør det.

Den lange dvælen, at guds ord, guds visdom fik form og blev virkeligt for "uden den, blev intet til af det, som er" - dette lange tidsperspektiv åbner vores sind for alt liv på jorden og i kosmos. Også alt det liv, der ikke er os selv.

Det har vores sind brug for tid til, - og det giver Johannes os.

Tid til at hvile i hans tanker, tænke videre over dem, dvæle - og mærke en ro.

Vi er ellers blevet vænnet af med, at ting tager tid. Det har vores teknologi vænnet os af med, for vi forventer svar, så snart vi henvender os. Og al kommunikation i

det offentlige rum har som formål, at det, der afleveres, skal afleveres hurtigt og kunne forstås hurtigt.

Men hvad så med alt det, hvor vi har brug for tid ? og brug for at dvæle? Hvor erkendelse er noget, der kun ganske langsomt tager form, - og man bliver aldrig færdig? Hvad med den form for erkendelse?

Hvordan finde tid til, at livet også er mere end det, vi har ord for? Eller viden om? Eller kendskab til?

Altså det gådefulde og det ufattelige?

Og med det ufattelige mener jeg ikke bare det, som vi ENDNU ikke ved noget om, sådan så bare vi bliver klogere, så får vi også hånd om det. Nej, det gådefulde og ufattelige, mysteriet, er noget andet.

Det er dér, hvor vores sind bliver ved med at beskæftige sig, - måske med det underfulde i, at man mødte den eller den. Eller det gådefulde i, hvorfor den eller de skulle igennem så hårde vilkår? Eller stumheden overfor skønhed.

Vores sind har brug for tid. Når vi dvæler, giver vi os selv lov til at være stille; undre os; glædes; sørge.

Når vi dvæler, giver vi os selv lov til ikke at have svar.

Vi kan spørge, men vi behøves ikke have et svar. For vores tilværelse er aldrig en ligning, der går op.

Og lige netop dér møder Johannes-evangeliet os, for i hans ord får vi lov til at give os tid, lade sindet tage imod. Og dvæle.

Jeg vil nu bruge et moderne udtryk for det at give sit sind tid:

I 2006 siden åbnede man et nyt museum i Paris på Quai Branly. Det er tegnet af Jean Nouvel, som også har tegnet DR's musikhus. Det har som formål er at bygge bro mellem kulturer.

Da det blev bygget, var det et helt nyt slags etnografisk museum for en masse genstande fra Afrika, Oceanien, Asien og Nord-Syd Amerika.

Når man går ind i museet, så går man i lang tid i

halvmørke; man går ad en svagt skrånende gang, som langsomt, langsomt fører op til selve udstillingerne.

Det tager tid. Og man går i en dunkelhed. Man ved ikke, hvad man får at se. Men man gør sig klar – måske uden at være bevidst om det.

Og det, man gør sig klar til ved at gå i relativ lang tid, det er, at man kommer til at se genstande fra for lang tid siden, -eller langt væk fra. Så man lukker faktisk mere og mere af for det travle liv, man kom fra, med metro og biler susende langs Seinen. Og mens man langsomt lukker bylivet bag sig, så åbner man sit sind for det, man vil komme til at se.

Den afstand, der er i både tid og i kilometer mellem os og de mange forskellige genstande, den *mentale* afstand får Jean Nouvel os til at erkende, fordi vi skal gå i halvmørke og kun langsomt kommer frem og op.

Og så er man klar. Men jo ikke klar til, at 'så ser vi lige det her, og så har vi tjek på det'.

Men man er klar i sit sind til at se noget, man både forstår og betages af, eller undres og forbavses over.

Man er klar til IKKE bare at få svar på det, man vil spørge om. Og man opdager også, at de spørgsmål, man måske har, ikke har noget at gøre med det liv, som de forskellige genstande er et udtryk for. Så langsomt erkender man, at vi ikke bare er begrænsede af de svar, vi kan finde, men i den måde, vi spørger på, er vi også altid begrænset af den kultur og den tid, vi er en del af. Og med det 'i mente' vender jeg nu tilbage til de gådefulde ord, at "Ordet blev kød".

Det ord, som vi oversætter med Ordet – med stort O, det betyder også indsigt og visdom. Logos hedder det. Der er altså fra begyndelsen en visdom, en indsigt. Og ikke bare *har* gud den, men ER den.

Og allerede her sprænges mange af vores tanker om, hvad gud er. For her er gud ikke en slags væsen, der hedder 'Gud med stort G' og som har en visdom. Men Gud ER denne visdom og indsigt.

Og den har så undervejs taget form, fx som galakser, jordkloder, dyr, floder, bjerge, bakker og oceaner. Og mennesker.

Og på et tidspunkt tog den form i et fuldkomment menneske. Jesus fra Nazareth. Et menneske, der var så lige med gud, at han kunne forbinde os med hinanden. Han skabte deltagelse mellem himmel og på jord. Så vi fik del i guds indsigt og guds indsigt prøvede at være menneske.

Det er der nogle tidlige tanker om i et kendt billede.

For i myten om Paradisets have, der fortæller man, at de to mennesker fik indsigt, da de spiste af kundskabens træ.

Men de var så nødt til at forlade Guds have lige efter. Inden da havde de jo levet som børn, for de fik mad lige ind i munden og var ikke bevidste om, at de var hver sit køn.

Men da de spiste af det forbudte træ, fik de indsigt og så måtte de forlade guds børnehaven. Dér, hvor han gik og bestemte det hele i sin visdom.

Nu må de ud og klare sig selv. Som voksne mennesker, ansvarlige. I myten siger gud: "nu har de fået indsigt, for de har spist af træet. Nu skal de ikke også spise af livets træ, for så bliver de jo udødelige ligesom mig."

Det, som slog mig for nylig, da jeg hørte fortællingen igen, det er netop udtrykket: "*nu har de fået indsigt*".

Så allerede i den gamle myte om edens have, der har vi en tanke om, at guds indsigt har mennesker fået del i.

Men, *det er ikke på grund af den*, at de skal forlade haven. De skal kun forlade haven, så de ikke også spiser af livets træ, udødelighedens frugter.

Mennesker fik indsigt og måtte ud i virkeligheden. Og virkeligheden er, at der er meget, vi har kendskab til og kundskab om. Og meget er et mysterium.

Men *gud forlod også sin paradisiske have*, - for nu at blive i billedet. Og det skete, da Guds Ord blev kød og tog bolig iblandt os.

Med Jesu fødsel, så gemmer Gud sig ikke længere inde bag paradisetts mure. Og der er ikke nogen engle, som spærrer vejen til haven.

Den kan ikke længere spærres.

Murene mellem Paradis og vores liv forsvandt, da Ordet blev kød, og guds visdom blev et menneske, der levede et liv som vores.

Paradis er åbnet, -og ikke kun som et herlighedsrige engang efter døden, som hos Ingemann, da vi sang ”og Paradisvejen fundet”.

Men her hvor vi lever, får vi del i det gudsnærvær.

På utallige måder.

Fattelige og ufattelige.

Ordet tog bolig blandt os og vi så hans herlighed,

-og ser den stadig.

Amen.